

สารแพทยศาสตรศึกษา มอ.

PSU Medical Education Newsletter

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2543

Vol.7 No.2 April-June 2000

สารบัญ

Content

ประชุมวิชาการแพทยศาสตรศึกษา แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 "แพทยศาสตรศึกษาในสหัสวรรษใหม่" 1 st national conference on medical education "Medical Education in Millennium"	2 - 4
การตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก External audit	4
มองแพทยศาสตรศึกษาผ่านกระจกฝ้า : ต้อนรับน้องใหม่ A tinted look at med-ed : The induction of our freshies	5
เตรียมตัวสำหรับยุคโลกาภิวัตน์ Prepare for millennium	6
การประชุม/สัมมนาต่างประเทศ Overseas conference	6

บทบรรณาธิการ

Editorial

เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา หลายท่านคงได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมวิชาการแพทยศาสตรศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 "แพทยศาสตรศึกษาในสหัสวรรษใหม่" จัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างกลุ่มสถาบันแพทยศาสตรศึกษาแห่งประเทศไทย และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การประชุมครั้งนี้กล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และจัดว่าประสบผลสำเร็จอย่างสูง เป็นการรวมกลุ่มผู้ที่สนใจด้านแพทยศาสตรศึกษาจากโรงเรียนแพทย์ทุกแห่งทั่วประเทศ และกระทรวงสาธารณสุข ได้มาพบปะกัน สร้างความคุ้นเคยและเรียนพัฒนาการด้านแพทยศาสตรศึกษาจากกันและกัน นอกจากนี้การได้พบวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีชื่อเสียงและประสบการณ์ด้านแพทยศาสตรศึกษาอย่างมาก ชี้แนะ ให้แนวคิด และแนวทางในการพัฒนาแพทยศาสตรศึกษาทุกด้าน คงให้ประโยชน์กับท่านบ้างไม่มากก็น้อย สารแพทยศาสตรศึกษาฉบับนี้จึงได้นำสรุปย่อเรื่องจากการประชุมมาให้ท่านได้ติดตาม

มองแพทยศาสตรศึกษาผ่านกระจกฝ้า ฉบับนี้นำเสนอเรื่อง "ต้อนรับน้องใหม่" ยังคงมีข้อคิดสะกิดด้วยคำถาม ฝากให้ท่านผู้อ่านไปคิดต่อ เช่นเคย นอกจากนี้ได้รับเกียรติจาก ดร.ถนอม คงทอง บุน ซึ่งเป็นอาสาสมัครช่วยปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาด้านภาษาอังกฤษที่คณะแพทยศาสตร์ สบตความเรื่อง "เตรียมตัวสำหรับยุคโลกาภิวัตน์" มาร่วมเผยแพร่ กองบรรณาธิการขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้อ่านท่านใดที่มีบทความทางด้านแพทยศาสตรศึกษาที่น่าสนใจ สามารถส่งมาให้กอง บก. นำลงตีพิมพ์ได้ตลอดเวลา พบกันใหม่ฉบับหน้านะค่ะ สวัสดีค่ะ

From 3-5 April, 2000, the 1st National Conference on Medical Education, "Medical Education in Millennium", was organized at the Faculty of Medicine, PSU. About 200 participant from medical schools all over the nation and from the Ministry of Health attended this conference. It provided an ample opportunity for all of us to benefit from each other's experience on medical education. The interaction and cooperation among medical educationalists remarked as one of our key successful events. Moreover, all honourable speakers shared their rich experience in medical education. Advices and directions towards medical education in millennium were most useful to all participants.

A tinted look at med-ed, "The induction of our freshies" presents you with thought-stimulating comments. In addition, we would like to express our thanks to Dr. Thanom Kongtong Boone, from the Memphis Schools System, Tennessee, USA for his contribution in the article concerning "Prepare for Millennium".

Finally, we hope that we'll have some more news, information regarding medical Education aspects from all of you again, bye.

แนวทางศาสตรศึกษา ในเส้นสุวรรณภูมิ

สืบ

เนื่องจากกลุ่มสถาบันแพทยศาสตรศึกษาแห่งประเทศไทย และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดประชุมวิชาการแพทยศาสตรศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 3-5 เมษายน 2543 ณ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนี้ ในวันที่ 3 เมษายน เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องกระบวนการวิจัยด้านแพทยศาสตรศึกษา โดยมี ศ.นพ.เฉลิม วราวิทย์ และ รศ.นพ.อนุภาพ เลขะกุล เป็นวิทยากร ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในเรื่องการวิจัยด้านแพทยศาสตรศึกษาของนักวิชาการศึกษา และนักวิจัยทางด้านแพทยศาสตรศึกษา มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 47 คน

ในวันที่ 4-5 เมษายน 2543 ประชุมวิชาการแพทยศาสตรศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นอาจารย์ นักวิชาการศึกษานักวิจัยการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ต่าง ๆ ทั่วประเทศและจากกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมดจำนวน 167 คน การจัดประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- เสริมสร้างความรู้ด้านแพทยศาสตรศึกษาให้แก่อาจารย์ อาจารย์แพทย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- นำเสนอผลงานและเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการ และเทคโนโลยีด้านแพทยศาสตรศึกษา

- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านแพทยศาสตรศึกษาระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม และแสวงหาความร่วมมือในการทำวิจัยระหว่างโรงเรียนแพทย์

การประชุมมีทั้งการบรรยาย อภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียงด้านแพทยศาสตรศึกษา หัวข้อการประชุมประกอบด้วย

- มองแพทยศาสตรศึกษาผ่านกระจกฝ้า
- การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน : บทเรียนจากประสบการณ์ของไทย
- การประกันคุณภาพด้านแพทยศาสตรศึกษา
- ทิศทางการวิจัยทางแพทยศาสตรศึกษา

สรุปสาระการประชุมได้ดังนี้

มองแพทยศาสตรศึกษาผ่านกระจกฝ้า (Tinted look at med-ed)

วิทยากร : ศ.นพ.ธาดา ยิบอินซอย

ศ.นพ.ธาดา ยิบอินซอย ได้กล่าวถึงบทความมองแพทยศาสตรศึกษาผ่านกระจกฝ้าที่เขียนลงในสารแพทยศาสตรศึกษา มอ. ว่า เพราะต้องการให้มี “หลักฐาน” เป็นลายลักษณ์อักษร ในสิ่งที่สังเกตว่าน่าจะทำได้โดยที่สิ่งนั้นยังไม่มีการพูดคุย และปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่พวกเราเชื่อว่าสำคัญ โดยหัวข้อหลักดังนี้

1. การเป็นนักศึกษาแพทย์ (medical-student-ship)

- Student selection (เลือกนักศึกษาแพทย์อย่างไร)
- Counselling : ควรจัดให้เป็นระบบหรือไม่
- Why choose medical studentship (ความโก้ของการเป็นนักศึกษาแพทย์)

2. บางมุมของการเรียนรู้/สอน

- Curriculum (หลักสูตร) มีไว้เพื่ออะไร?
- จริยธรรมสำหรับนักศึกษาแพทย์ (medical ethics) ควรปรับตามสถานการณ์
- ความประพฤติดีที่พึงปรารถนาของนักศึกษาแพทย์
- หลักสูตรแพทย์ 7 ปี (extra-year of training)

3. วิธีเรียน

- ความเร็วของ “เลคเชอร์” ทำให้เห็นมุมมองเพียงด้านเดียว
- SDL (นักศึกษาเรียนเอง)
- การประเมิน (evaluation)
- การสอบ (written examination)

4. บางกลไกของการเรียน

- เมื่อไรจึงควรเริ่มรู้จักผู้ป่วย (when to see patients)
- ผลผสมผสานการบริการ และการฝึก (ครู, นักศึกษาแพทย์) โดยใช้รายงานผู้ป่วย (medical records)
- CME สร้างไปทำไม เพื่อใคร ทำไมต้องเริ่มหลังได้ปริญญา

5. คุณลักษณะของอาจารย์โรงเรียนแพทย์

- All rounded physician มีอาจารย์แพทย์ที่เก่งทุกด้านหรือไม่ ถ้าไม่มีจะยอมรับชนิดไหน
- โรงเรียนแพทย์เอกชน การสร้างโรงเรียนแพทย์โดยพื้นฐานของการบริการที่ดีเลิศ จะดีกว่าที่ทำ ๆ กันอยู่ขณะนี้หรือไม่
- อาจารย์แพทย์ต้องเป็น “บุรุษตัวอย่าง” (role model) ด้วยหรือ

6. วิจัยและโรงเรียนแพทย์

- Research-minded พอสำหรับแพทย์ส่วนใหญ่ไหม หมอทำ research มีเมตตาจิตมากกว่า หรือคิดเก่งกว่าจริงหรือ

- ภาคต้องเตรียมอย่างไร เพื่อเอื้อเพื่อการทำวิจัยโดยแพทย์ฝึกหัด (research in a training programme) research ควร “เริ่ม” ที่ไหน และ “จบ” อย่างไร จำเป็นต้องตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
- มุ่งสูงเท่าไรในการ “ทำวิจัย” (how high to aim) แล้วจะทำอะไรล่ะ? เพื่อ “แสดง” ให้เห็นว่าแพทยศาสตรศึกษา

ทัดเทียมกับงานวิจัย งานบริการ งานบริหาร

1. de-emphasize medical studentship
2. เชื่อด้วยใจจริง (ลงไปถึงไขสันหลัง) ว่าความ “อยากรู้” สำคัญที่สุด
3. สร้างความสนุกกับความ “อยากรู้” สำหรับทั้งครู และนักเรียน
4. สร้าง “จุดยืน” ของตัวเอง เพื่อสามารถปรับใช้ได้เลย โดยไม่ต้องไหลตามกระแสของโรงเรียนแพทยอื่น ๆ
5. อยากให้มีการพูดคุยจนเชื่อว่าเราไม่มีสิทธิ์ที่จะสอดแทรกการสอนผู้ป่วยให้กับ นศพ. ในขณะที่การบริการนั้นยัง “มีว” เพราะการบริการที่เลิศนั้นจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่ดีโดยปริยาย
6. อยากให้พูดคุยจนเราและ “เด็กของเรา” ไม่สามารถแยก “art” ออกจาก “science” ซึ่งหมายความว่า communicative skill, compassion, integrity, physics, statistics ฯลฯ เป็นส่วนประกอบของการเป็นคนและเป็นหมอ
7. “ต้อง” ประเมินผลงานด้วยการทำวิจัยที่ “ตีพิมพ์” เผยแพร่ได้

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน : บทเรียนจากประสบการณ์ของไทย (Problem-based Learning - Lesson from experiences in Thailand)

วิทยากร : รศ.นพ.ปริดา ทักคนประดิษฐ์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ผศ.ดร.นุชสิริ เลิศวุฒิสถิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ รศ.นพ.อานูภาพ เลชะกุล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ.นพ.ปริดา ทักคนประดิษฐ์ เล่าถึงประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่า ได้ร่วมมือกับโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรมแพทย์ทหารอากาศ จัดโครงการการศึกษาแพทย์ “แนวใหม่” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 ได้รับรองหลักสูตรในปี พ.ศ.2531 โดยรับนักศึกษาจากผู้จบปริญญาตรี พบว่าส่วนใหญ่เป็นเทคนิคการแพทย์ เกษตรศาสตร์บัณฑิต ได้จัดไปแล้วทั้งหมด 7 รุ่น สำเร็จการศึกษาไปแล้วจำนวน 122 คน การเรียนการสอนจัดเป็นแบบ PBL เน้นทางด้านปริคณิก 2 ปีครึ่ง จัดเป็น 19 block แบ่งตามวัยและอายุ เรียนชั้นคลินิก 3 ปี โดยเรียนที่โรงพยาบาลภูมิพลทั้งหมด มีการสอบ comprehensive ปลายปีที่ 6 และมีการประเมินโครงการทั้ง input, process, product โดยสอบถามความคิดเห็นจากอาจารย์แพทย์ บัณฑิตแพทย์และนิสิตเวชปฏิบัติ ซึ่งพบว่าการเรียนแบบ PBL และ SDL เป็นสิ่งที่ดี นักศึกษามีความสามารถทางคลินิกดี มีวุฒิภาวะ มีความสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผศ.ดร.นุชสิริ เลิศวุฒิสถิต กล่าวว่าได้เปิดรับนักศึกษาปริญญาตรี หรือนักศึกษาที่เรียนอยู่ปี 2 หรือ 3 หลักสูตรแบ่งเป็น premed 1 ปี ปริคณิก 2 ปี และคลินิก 3 ปี การจัดการเรียนการสอนแบบ PBL ได้จัดในช่วงท้ายของปีที่ 2 และปีที่ 3 ประมาณ 2-3 สัปดาห์ โดยการใช้ case ในการศึกษา จัดเวลาให้นักศึกษาได้ discuss ในกลุ่มย่อย และจัดเวลาให้นักศึกษาได้ศึกษาด้วยตนเอง ส่วน community medicine จัดสอนตั้งแต่ปีที่ 2-6

ปัญหาที่เกิดขึ้น

1. Understaffs

2. Unprepared learning skills
3. Content : Redundancy? Relevance?
4. Lack of verticle integration Loss of continuum
5. Activities do not concert with the curriculum objectives
6. No matriculate programme evaluation

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รศ.นพ.อานูภาพ

เลชะกุล กล่าวถึงประสบการณ์ของ มอ.ว่า การจัดการเรียนการสอนปริคณิกจะขึ้นอยู่กับคณะวิทยาศาสตร์ ทำให้การปรับเปลี่ยนหลักสูตรค่อนข้างลำบาก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระยะด้วยกันคือ

ระยะที่ 1 พ.ศ.2530-2532 ระยะเตรียมการปรับการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 พ.ศ.2533-2535 ระยะปรับรูปแบบ โดยจัดคู่กับการเรียนปกติ แทรกเป็นระบบหายใจ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง ไม่มีหน่วยกิต ทำให้นักศึกษาไม่สนใจเท่าที่ควร ในปี พ.ศ. 2534 จัด PBL 2 สัปดาห์สุดท้ายของภาคการศึกษา สัปดาห์ละ 1 เรื่อง

ระยะที่ 3 พ.ศ.2536-2541 ระยะ Integrated Medical Sciences

เริ่มมีหน่วยกิต กำหนด PBL เป็นรายวิชาในหลักสูตร รายวิชาละ 1 หน่วยกิต ระยะที่ 4 พ.ศ.2542 - ปัจจุบัน Hybrid PBL แบ่งการจัดการหลักสูตรเป็น III Phase

Phase I ชั้นปีที่ 1

Phase II ชั้นปีที่ 2-3 จัดการเรียนการสอนเป็นแบบ block เรียนตามระบบต่าง ๆ ของร่างกาย

Phase III ชั้นปีที่ 4-6

แนวทางการจัดการเรียนการสอนแต่ละ block

1. บรรยาย ไม่เกิน 5-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
2. การเรียนกลุ่มย่อย อย่างน้อย 1 session ต่อสัปดาห์
3. Clinical experience and Medical ethics 3 ชม./สัปดาห์
4. Lab (need based) ตามความเหมาะสม 2 ชม./session
5. CAI

6. การศึกษาด้วยตนเอง (SDL)

ได้มีการเตรียมอาจารย์ เตรียมนักศึกษา และแจกคู่มือต่าง ๆ เช่น แผนการสอน คู่มือรายวิชา และคู่มืออาจารย์ประจำกลุ่ม

การประกันคุณภาพด้านแพทยศาสตรศึกษา (Quality Assurance in Medical Education)

วิทยากร : ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา

ศ.นพ.จรัส สุวรรณเวลา กล่าวถึงการประกันคุณภาพด้านแพทยศาสตรศึกษาว่า สืบเนื่องจากการประชุมแพทยศาสตรศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 7 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดที่ 4 การประกันคุณภาพการศึกษาแพทยศาสตร์ และได้มีการกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2542 ขึ้นใหม่ ให้มีการจัดตั้งสำนักงานประเมินคุณภาพการศึกษาขึ้น จึงต้องมีการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้เหมาะสม

Phillip B. Crosby ได้กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพไว้ว่า “Quality means conformance to requirements” หมายถึง คุณภาพเป็นไปตามที่กำหนด ถ้ากำหนดให้ข้อกำหนดเหล่านั้นวัดได้ก็จะสามารถวัดคุณภาพได้โดยปรับจากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม

กระบวนการปรับปรุงคุณภาพมีหลายวิธีการด้วยกัน ที่สำคัญคือ ISO 9000 ซึ่งเป็นมาตรฐานของนานาชาติ มี 4 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร

2. มินโยบาย วิธีการ คำแนะนำในการปฏิบัติ ระบบงาน ระบบการ รายงาน

3. ตรวจสอบ

4. แก้ไข

กระบวนการประกันคุณภาพประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1. การประเมินคุณภาพจากภายนอก (External)

- Evaluation
- Accreditation

2. การปรับปรุงคุณภาพภายในองค์กร (Internal)

- Continuous
- Quality
- Improvement

3. Requirements กำหนดเกณฑ์

- Standards
- Guidelines

การประกันคุณภาพด้านแพทยศาสตรศึกษาในขณะนี้ การสื่อความหมายยังไม่ดีเท่าที่ควร แต่เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ กระบวนการประกันคุณภาพนี้ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาคุณภาพกิจการด้านการผลิต และนำมาปรับใช้ในกิจการด้านบริการ เช่น การแพทยศาสตรศึกษา ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะโดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ แต่ขณะเดียวกันก็พัฒนาคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและท้องถิ่น มีการเลือกวงกรอบ มาตรฐาน และเกณฑ์เป็นขั้นตอน จุดสำคัญคือการจุดให้มีการปรับปรุงคุณภาพภายใน ซึ่งต้องอาศัยกลไกในการพัฒนา การบริหารองค์การ กิจกรรมนี้จะเสริมต่อการตรวจสอบรับรองคุณภาพจากภายนอก เพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริม คำจูงการพัฒนากภายใน ทำให้ยั่งยืนและไปสู่จุดที่พึงประสงค์

ทิศทางการวิจัยทางแพทยศาสตรศึกษา (Direction of Research in Medical Education)

วิทยากร : ศ.นพ.เฉลิม วราวิทย์ และ ศ.นพ.ประเวศ วะสี

ศ.นพ.เฉลิม วราวิทย์ และศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้ให้ความเห็นร่วมกันว่าการวิจัยทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การวิจัยทางแพทยศาสตรศึกษา เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก งานวิจัยที่ผ่านมามุ่งหาคำตอบแต่ละจุด ซึ่งยังไม่สามารถสรุปและนำไปใช้พัฒนาแต่ละด้านได้

ทิศทางการวิจัยทางแพทยศาสตรศึกษา ควรมีผลไปสู่ประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากผลิตแพทย์เพื่อสุขภาพของประชาชน แต่ผลการวิจัยที่ทำมามากไม่ถึงประชาชน

ควรทำวิจัยอะไรบ้าง

1. Health man power planning
2. Health man power management
3. Health man power production
4. Quality Assurance (QA)

มีการทำวิจัยในส่วนของ Health man power production ค่อนข้างมาก ถ้าทำวิจัยในทุกส่วนได้ผล จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เรื่องที่ต้องทำวิจัย

1. ระบบและโครงสร้างของแพทยศาสตรศึกษา
2. การคัดเลือกนักศึกษา
3. การสร้างมนุษยธรรม

ปฏิญญาสงขลาว่าด้วยการวิจัยแพทยศาสตรศึกษา 2543

1. รวมกลุ่มรวมพลังผู้สนใจการวิจัยแพทยศาสตรศึกษาในแต่ละสถาบันการศึกษา

2. จัดให้มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านวิจัยระหว่างสถาบัน

3. แต่ละสถาบันจะได้ดำเนินการวิจัยตามความสนใจ และ/หรือ ร่วมวิจัยระหว่างสถาบันตามองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษา และ/หรือ ข้อเสนอแนะการวิจัยแพทยศาสตรศึกษา

4. จัดให้มีการเผยแพร่ข่าวสาร ผลงานวิชาการด้านแพทยศาสตรศึกษาอย่างกว้างขวาง

5. กลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทยจะดำเนินการสนับสนุนให้การวิจัยระหว่างสถาบันประสบความสำเร็จ อีกทั้งจะประสานงานหรือร่วมมือกับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการวิจัยแพทยศาสตรศึกษา

การเสนอผลงานวิชาการด้านแพทยศาสตรศึกษา

มีผลงานวิชาการทั้งสิ้นจำนวน 30 เรื่อง จากสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีการนำเสนอทั้งในรูปแบบของการนำเสนอในห้องประชุม และโปสเตอร์ □

การตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากภายนอก ตามนโยบายและแนวปฏิบัติในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 26-28 เมษายน 2543 โดยมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มาดำเนินการตรวจสอบคือ ศาสตราจารย์นายแพทย์สมพร โพธิ์นาม ศาสตราจารย์พลตรีหญิงวนิช วรธนฤกษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์อานนท์ แมนมนตรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย สุ่มเล็ก โดยได้ตรวจเยี่ยมภาควิชาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ซึ่งคณะกรรมการได้เสนอข้อคิดเห็นทั้งจุดเด่นและข้อสังเกตไว้เพื่อการพัฒนาต่อไป □

ต้อนรับ น้องใหม่

ดใจที่ในยุคนี้การต้อนรับน้องใหม่ลดความโหดร้ายทารุณร่างกายไปมาก เดือนมิถุนายนเป็นเดือนที่เราต้อนรับน้องใหม่ พบทุกคำผมจะเห็นเขาเข้าแถวที่ใกล้ตึกบริหาร “น้องใหม่” ยืนแถวตรง แถวละ 4-6 คน หญิงหน้าชายอยู่ทางท้ายทุกคนหน้าตาสด แต่งตัวเรียบร้อย อยู่ในชุดนักศึกษา เขาจะยืนอย่างมีระเบียบเท่าขีดกัน ท่าทางหิวข้าว ไม่มีการยิ้มหรือหัวเราะ ข้างหน้าเขาจะมี นศพ. (นักศึกษาแพทย์) คงปี 4 หรือ 5 ยืนพูดเสียงดัง หน้าไม่ยิ้ม แต่พูดสุภาพทุกประโยคจบด้วย “ครับ” รอบ ๆ กลุ่มน้องจะมีพี่ที่สูงกว่าแต่งเครื่องแบบ นศพ. (เสื้อแลบขาวสั้นครึ่งตัว) จ้องมอง (? คล้ายจะจับผิด) หน้าไม่ยิ้ม แต่ขริม ผมไม่ได้ฟังเขาพูด แต่ไม่คิดว่ากำลังเล่นิทานเพื่อหยอหยิน เมื่อเดินผ่านแล้วก็ขึ้นไปทำงาน อีกสักครู่ก็ได้ยินเสียงฟ้องจากทั้งกลุ่มคล้ายกับตอบรับคำสั่งหรือคำถาม อีกไม่นานก็ได้ยินเพลงมหาวิทยาลัยร้องจากทั้งกลุ่ม

สังเกตสิ่งนี้มาหลายปีแล้ว และไม่ค่อยพอใจ แต่เช่นเดียวกับหลายอย่างในชีวิตเรา คิดว่า “ไม่ใช่ธุระ” “เป็นเรื่องของเด็ก” มาคราวนี้ชักรู้สึกบาปที่ปล่อยให้ละละเลยถามตัวเองว่า เขาทำไปทำไม ? เพื่อ

ให้เกิดความสามัคคี หรือ เพื่อให้น้องใหม่รู้ฐานะตัวเองในชั้นวรรณะของนักศึกษาแพทย์ ? เพื่อความเป็นปึกแผ่นใช่ไหม ? และถ้าจุดประสงค์คือสิ่งเหล่านี้ จุดประสงค์นี้สำคัญจริงหรือเปล่าในการเป็นแพทย์ที่คิดเป็น มีลัจจะ มีความสามารถที่จะเป็นคน “ดี” ของสังคม นอกจากนั้นแล้ว วิธีการทำ

“..เดือนมิถุนายนเป็นเดือนที่เราต้อนรับน้องใหม่...”

“...เขาทำไปทำไม ? เพื่อให้เกิดความสามัคคี หรือเพื่อให้น้องใหม่รู้ฐานะตัวเองในชั้นวรรณะของนักศึกษาแพทย์ ? เพื่อความเป็นปึกแผ่นใช่ไหม ?...”

เช่นนี้โดย นศพ. รุ่นโต ๆ จะบรรลูลิ่งเหล่านี้หรือเปล่า นศพ. รุ่นโตนี้เคยอ่านเกี่ยวกับวิจัยที่เขาทำในนักเรียนมัธยมปลายหรือเปล่าที่ถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งถูกสั่งให้ประพฤติเป็นนักโทษ และถูกขังอยู่ใต้ถุน ซึ่งลักษณะเป็นเหมือนคุก มีลูกกรงด้วยอีกกลุ่มถูกสั่งให้เป็นผู้เฝ้าหรือผู้คุมสังเกตว่าในระยะเวลาไม่นานเขาเหล่า

นี้หยุดเล่นละคร และประพฤติเหมือนที่ถูกแต่งตั้ง คือ ผู้คุมเริ่มโหดร้ายแกล้งข่มเหงต่าง ๆ นานา ส่วนนักโทษก็เริ่มประพฤติเหมือนผู้ต้องขังกลัวอำนาจ เอาเปรียบซึ่งกันและกันเพื่อได้สิทธิเพิ่มจากผู้ควบคุม นศพ. ที่จัดวิธีต้อนรับน้องใหม่นี้คิดหรือเปล่าว่านี่เป็นวิธีสร้างหรือทำลายคนกันแน่ เขารู้หรือเปล่าว่านี่เป็นวิธีที่เราฝึกทหารเพื่อให้รบโดยไม่ถาม ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะโง่หรือโหดร้ายอย่างไร อยากฝากให้ทบทวนว่าท่านต้องการอะไรจากรุ่นน้องที่เพิ่งเข้ามาใหม่และที่ยังเต็มไปด้วยอุดมการณ์ของการเป็น นศพ. และการที่จะเป็นหมอ ขอย่าใช้ข้อแก้ตัวว่า “ฉันผ่านมาแล้วไม่เห็นเป็นไรนี่” “ฉันก็ยังมีเมตตาจิตเหมือนก่อน” ลองหาวิธีอื่นที่อาจสร้างสรรค์กว่านี้ดีไหม

ผู้อ่าน (ถ้าอ่านมาถึงตอนนี้) อาจถามว่า แล้วมันเกี่ยวอะไรกับฉันเล่า ฉันเป็นครู ฉันสอนดีแล้วยังจะเอาอะไรอีก ผมคงขอฝากว่าแค่นี้พอหรือมีทางใหม่ที่เราไปคุยกับ นศพ. ที่ต้อนรับน้องใหม่ (ที่อาจชอบ/ไม่ชอบสิ่งที่ทำ) ว่า มีวิธีอื่นที่จะทำให้น้องใหม่เคารพเราหรือไม่ □

เตรียมตัวสำหรับยุคโลกาภิวัตน์

ด ณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับเกียรติจากดร.ถนอม คงทอง บุน มาช่วยปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาด้านภาษาอังกฤษ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2543 เป็นระยะเวลา 2 เดือนครึ่ง ดร.ถนอม ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนคณิตศาสตร์ประจำอยู่ที่ Memphis Schools System รัฐ Tennessee ประเทศสหรัฐอเมริกา ดร.ถนอม นอกจากมีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษแล้ว ยังมีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างมาก ด้านการศึกษาและการให้คำปรึกษา การมาเป็นอาสาสมัครช่วยคณะครั้งนี้ นับว่าเป็นประโยชน์กับคณะเป็นอย่างยิ่ง ดร.ถนอม ได้ส่งบทความเรื่องการเตรียมตัวสำหรับยุคโลกาภิวัตน์ดังต่อไปนี้

มีใครบ้างที่รู้จักสไลด์?

บางทีวิศวกรรุ่นคุณปู่อาจตอบได้ เพราะนักศึกษาวิศวกรรมโยธาชอบพกสไลด์และดึงออกมาใช้เมื่อต้องคิดคำนวณเลขยาก ๆ แบบเดียวกับที่คนสมัยนี้ใช้เครื่องคิดเลข หรือคอมพิวเตอร์เท่าฝ่ามือหรือเซลลูล่าร์โฟนมือถือที่เห็นภาพได้ โลกในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นโลกที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทางเทคโนโลยี อาชีพหลายอย่างที่เรากำลังจะหายไป อาชีพใหม่ ๆ ที่ยังไม่เกิดในขณะนี้ จะเข้ามาแทนที่ วิชาชีพบางอย่างที่เราอุตส่าห์ร่ำเรียนอยู่ในขณะนี้ อาจล้าสมัย หรือใช้ไม่ได้เลยในอนาคต ถ้าเป็นอย่างนั้นเราจะเรียนไปทำไม? คำตอบก็คือเรายังพยากรณ์ให้แน่นอนไม่ได้ว่า วิชาใดจะหายไป วิชาใดจะเข้ามาแทนที่ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและอเมริกา กำลังคิดค้นหาสูตรว่าจะให้พลเมืองเรียนทักษะอะไรที่จะรองรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ สมาคมการศึกษาและสมาคมครูสอนคณิตศาสตร์ของอเมริกากลางความเห็นกันว่า ควรส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาพัฒนาทักษะที่จำเป็นร่วมกัน จึงจะอยู่รอดในยุคโลกาภิวัตน์ได้ ทักษะทั้งห้าประการนี้คือ

1. การแก้ปัญหา (problem-solving) เราจะเห็นว่าสัตว์โลกไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดในยุคไหนล้วนต้องอาศัยความสามารถในแก้ปัญหาทั้งนั้นจึงจะอยู่รอดได้
2. การใช้วิจารณญาณ (critical thinking) การใช้เหตุผล (reasoning), การวิเคราะห์และสังเคราะห์ (analysis and synthesis) เหล่านี้ เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา เข้าใจกลไกของธรรมชาติ หรือความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ
3. การสื่อสารสัมพันธ์ (communication) การสื่อสารความคิดด้วยภาษา (การพูด การเขียน) ตลอดจนการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ หรือวิธีการต่าง ๆ เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เกิดวิวัฒนาการ มนุษย์ก้าวหน้าในทางวัตถุกว่าสัตว์อื่น ๆ มากมาย ก็เพราะมีการสื่อสารสัมพันธ์ดีกว่าในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารสัมพันธ์จะมาเป็นรูปแบบที่รวดเร็ว ว่องไว อย่างที่คนเราในสมัยนี้อาจนึกไม่ถึงความสามารถพื้นฐานเช่น การใช้ภาษากลางของโลกจึงเป็นสิ่งจำเป็น
4. การเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ (connection) เป็นการเอาสิ่งๆ ที่เรียนในวิชาหนึ่งไปประยุกต์ในวิชาอื่น หรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาประจำวันและปัญหาการอยู่รอด
5. การใช้เทคโนโลยี (technology) เป็นการใช่วิธีการสมัยใหม่ วัสดุหรือวิธีการที่ค้นพบใหม่ ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาเรื่องเวลา ค่าใช้จ่าย แรงงาน และความถูกต้อง เทียบตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความแม่นยำ ทุนเวลา และประหยัดแรงงานของมนุษย์

ทั้งห้าประการนี้ เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคโลกาภิวัตน์

The National Education Association (NEA) and the National Council of Teachers of Mathematics (NCTM) of the USA recommended that the following 5 skills would be necessary for survival in the millennium.

1. Problem solving
2. Critical thinking, reasoning, analysis and synthesis
3. Communication
4. Connection
5. The use of technology □

Dr. Thanom Boone

VERSEAS CONFERENCE IN MEDICAL EDUCATION

1st ASEAN Conference on PBL in Health Sciences

PBL : Issues Challenges

20-22 November 2000
at National University of Singapore

Topics :

- PBL in Health Education; Implementation in PBL
- Assessment in PBL
- Quality Assurance in PBL

Further information :

Ms Neo Chee Szu
Secretary, PBL Conference Secretariat
Tel: 65-8742071, Fax: 65-7770342
Email: cdtneocs@nus.edu.sg
URL: <http://www.cdctl.nus.edu.sg/asean-pbl>

2nd Asia-Pacific Conference on Problem-Based Learning 4-7 December 2000

*PBL : Educational Innovation
Across Disciplines*

Organised and Hosted by
TEMASEK POLYTECHNIC
Singapore

Further information

APCPBL SECRETARIAT
c/o Conference & Travel Management\associates Pte Ltd
425A Race Course Road,
Singapore 218671
Tel: (65) 299-8992
Fax: (65) 299-8983
Email: ctmapl@singnet.com.sg
Website Address: <http://www.tp.edu.sg/pblconference>

จัดทำโดย
**Published
by**

งานแพทยศาสตร์ศึกษา
คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

Division of Medical Education
Faculty of Medicine
Prince of Songkla University
Hat Yai, Songkhla 90110, Thailand
Tel : 66-74-212070 Ext. 1541
Fax : 66-74-429893
E-mail : kausadap@ratree.psu.ac.th

If you'd like more information or an English translation of any Thai article, please contact us